

KLAGANDE

Skatteverket

MOTPART

Mattias Eriksson, 19730610-0574

Ombud: Advokat Mattias Schömer

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 23 mars 2018
i mål nr 11076-17, se bilaga A

SAKEN

Inkomstbeskattning beskattningsår 2014 m.m.

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten avslår överklagandet.
 2. Kammarrätten beviljar Mattias Eriksson ersättning för kostnader i kammarrätten med 31 250 kr.
-

YRKANDEN M.M.

Skatteverket yrkar att förvaltningsrättens dom ska upphävas och att Skatteverkets omprövningsbeslut ska fastställas. Skatteverket för fram bl.a. följande. Avtalsklausulen som ger optionsutfärdaren återköpsrätt vid avslutad anställning ger köptionerna en så betydande koppling till optionsinnehavarens anställning att de förlorar karaktären av värdepapper. Detta synsätt stöds av ett stort antal kammarrättsdomar om syntetiska optioner och motsägs inte heller av praxis från Högsta förvaltningsdomstolen.

Även om innehavaren vid ett hembud har rätt till köptionernas marknadsvärde medför en avslutad anställning att någon rätt att ta del av framtida värdetillväxt under optionernas återstående löptid inte ges. Rätten till optionerna är därför villkorad av att innehavaren är kvar i sin tjänst under hela löptiden. Innehavaren har inte heller en absolut rätt till marknadsmässig kompensation vid avslutad anställning. Av optionsavtalet framgår att innehavaren i vissa fall bara har rätt att begära att få marknadsvärdet för köptionerna. Att begära är inte att likställa med att kräva. Det intyg som bolaget gett in från den advokat som var med och utformade avtalet har på grund av intressegemenskap ett lågt bevisvärde.

Skatteverket uppfattar att en eventuell kvalifikationstid inte har någon betydelse för bedömningen av om ett instrument ska anses vara ett värdepapper. Det saknas också betydelse om första kan-dag ligger tidigt eller sent under optionens löptid. Krav på anställning och hembud föreligger t.o.m. köptionernas sista dag (jfr RÅ 2007 not. 177 och Kammarrätten i Stockholms dom den 8 mars 2018 i mål nr 5066-17). Även om köptionerna har kunnat utnyttjas redan dag ett innebär det avtalade aktiepriset en indirekt förfogandeinskränkning, eftersom innehavaren måste stanna i sin anställning till dess att aktievärdet överstiger det avtalade

aktiepriset och optionspremien. Detta för att optionerna ska kunna nyttjas på ett marknadsekonomiskt rimligt sätt.

Mattias Eriksson anser att överklagandet ska avslås och yrkar att muntlig förhandling ska hållas samt att han ska få ersättning för sina kostnader i kammarrätten med 150 000 kr inklusive mervärdesskatt. Han för fram bl.a. följande. Köpoptioner är som utgångspunkt värdepapper eftersom de ger optionsinnehavaren en rätt att förvärva aktier. Förekomsten av en hembudsklausul till gällande marknadspris innebär inte i sig att optionerna förlorar sin värdepappersstatus. Detta stöds av praxis och förarbetsuttalanden där det framgår att lagstiftarens uppfattning om gällande rätt är att förekomsten av en hembudsklausul med rätt till marknadspris vid avslutad anställning inte hindrar att en köpoption kan anses utgöra värdepapper. Det framgår vidare av praxis och doktrin att det är hur långtgående förfoganderättsinskränkningarna är i förhållande till innehavarens rätt att kunna tillgodogöra sig optionens marknadsvärde som är avgörande för värdepappersstatusen.

Det ska därtill noteras att de aktuella köpoptionerna hade färre inskränkningar än vad som normalt gäller för teckningsoptioner som innehas av anställda. Det är en väsentlig skillnad mellan köpoptioner och syntetiska optioner. Syntetiska optioner utgör i grunden bonusavtal som bara i undantagsfall kan kvalificera som värdepapper. De kammarrättsdomar som Skatteverket hänvisar till saknar relevans för detta mål. Han kunde utnyttja köpoptionerna från första dagen och under hela optionsavtalets löptid. Det fanns inte någon kvalifikationstid, begränsad teckningsperiod eller något som hindrade att han först utnyttjade optionerna och därefter sade upp sin anställning.

Skatteverkets avtalstolkning om marknadsvärdet är fel. Optionsinnehavaren hade alltid rätt att få marknadsvärdet vid avyttring vid avslutad anställning. Den enda skillnaden är proceduren för hur det första, men inte slutgiltiga,

förslaget till marknadsvärde skulle tas fram samt hur kostnaderna för en oberoende värderare skulle fördelas mellan parterna. Detta framgår av avtalets ordalydelse. Han lämnar även in ett intyg med uttalande om innebörden av avtalsbestämmelsen från den advokat som skrev avtalet.

Skatteverket anser att Mattias Erikssons ansökan om ersättning för kostnader ska avslås. Om Skatteverkets överklagande avslås anser verket att ersättning ska beviljas med högst 20 000 kr exklusive mervärdesskatt.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Inkomstbeskattning

Frågan i målet är om Mattias Eriksson genom att utnyttja sina köpoptioner för förvärv av aktier i L & R Intressenter AB har erhållit en förmån som ska beskattas i inkomstlaget tjänst. Avgörande för den bedömningen är om köpoptionerna är att anse som värdepapper eller inte.

Det finns inte några avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen som rör betydelsen av en hembudsklausul vid avslutad anställning vid bedömningen av om en köpoption ska anses vara ett värdepapper.

Såsom förvaltningsrätten angett har långtgående förfogandeinskränkningar godtagits i praxis avseende teckningsoptioner utan att dessa förlorat sin karaktär av värdepapper. Detta beror på att teckningsoptioner omfattas av de särskilda regler som finns i aktiebolagslagen (2005:551), ABL. Även om det är naturligt att köpoptioner inte regleras i ABL, eftersom det rör sig om redan utgivna aktier, instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att det inte går att dra några långtgående slutsatser om köpoptioners värdepappersstatus från den praxis från Högsta förvaltningsdomstolen som finns om teckningsoptioner.

Vad gäller syntetiska optioner har de ansetts utgöra värdepapper om de kan överlåtas fritt, ger en ovillkorlig rätt till betalning eller leverans till marknadsvärdet och inte är villkorade av innehavarens anställning (RÅ 1994 not. 41, RÅ 1997 ref. 71, RÅ 2007 not. 177 och HFD 2016 ref. 68). Det finns vissa likheter mellan köpoptioner och syntetiska optioner, bl.a. att båda optionstyperna får utformas fritt och att det som är avgörande för om optionen är ett värdepapper är avtalsvillkoren i det enskilda fallet. En betydande skillnad är dock att syntetiska optioner normalt innebär att optionsinnehavaren får betalt i pengar. De ger således inte någon garanterad rätt till aktier. I SOU 2016:23, Beskattning av incitamentsprogram, framhålls därtill att ett hembudsvillkor som innebär en rätt att sälja till marknadspris den dag optionsinnehavarens anställning upphör med dagens regler sannolikt skulle medföra att en köpoption ska anses vara ett förvärvat värdepapper (s. 326).

Skatteverket har i kammarrätten fört fram att det framgår av optionsavtalet att optionsinnehavaren inte alltid har rätt att få marknadsvärdet vid en avyttring av köpoptionerna efter att optionsutfärdaren har utnyttjat sin återköpsrätt vid avslutad anställning. Kammarrätten anser att avtalets ordalydelse och det inlämnade intyget gör att det saknas anledning att ifrågasätta att innehavaren alltid har rätt till leverans eller betalning motsvarande marknadsvärdet, även vid avyttring i samband med avslutad anställning. Kammarrätten anser alltså att avtalet inte kan anses innebära att det funnits situationer när Mattias Eriksson hade kunnat tvingas att avyttra köpoptionerna till underpris.

Av optionsavtalet följer vidare att Mattias Eriksson kunde utnyttja eller överlåta köpoptionerna från första dagen och under optionsavtalets hela löptid om fem år. Avtalet är således inte villkorat med någon kvalifikations-tid som medfört att Mattias Eriksson behövt vara fortsatt anställd en viss tid. Avtalet innehåller inte heller någon begränsad lösenperiod. Det har även stått Mattias Eriksson fritt att utnyttja optionerna för förvärv av aktier och

därefter avsluta sin anställning. Kammarrätten anser därför att förutsättningarna i detta mål påtagligt skiljer sig åt från de i RÅ 2007 not. 177 och de kammarrättsavgöranden som Skatteverket har åberopat.

Mot denna bakgrund instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att de aktuella köpoptionerna är att anse som värdepapper och att beskattningen därmed ska fastställas i enlighet med Mattias Erikssons inkomstdeklaration.

Det Skatteverket har fört fram om att avtalet innebär ett villkor om fortsatt anställning eftersom optionsinnehavaren går miste om en eventuell framtida tillväxt vid avslutad anställning respektive att det låga marknadsvärdet vid optionsförvärvet innebär en indirekt förfogandebegränsning ger inte kammarrätten anledning att göra någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås. Vid denna utgång saknas anledning att hålla muntlig förhandling.

Ersättning för kostnader

Ersättning för kostnader som skäligen har behövts ska medges med hänsyn till utgången i målet och då den aktuella frågan får anses vara av betydelse för rättstillämpningen.

Det aktuella målet har handlagts tillsammans med två andra mål med samma ombud. Inlagorna till kammarrätten i de tre målen har varit likalydande och är till stora delar upprepningar av det som förts fram hos Skatteverket och i förvaltningsrätten. Viss argumentation har emellertid varit nödvändig för att bemöta invändningar som Skatteverket gjort först i kammarrätten. Med hänsyn till detta får Mattias Eriksson anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 31 250 kr beräknad enligt begärd timkostnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 3).

Catharina Lindqvist
kammarrättsråd
ordförande

Mikael Åberg
kammarrättsråd

Anders Jonsson
kammarrättsråd
referent

Malin Köld
fiskal
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 22

DOM
2018-03-23
Meddelad i Stockholm

Mål nr
11076-17

KLAGANDE

Bo MATTIAS Eriksson, 19730610-0574

Ombud: Advokat Mattias Schömer
Advokatfirman Vinge KB
Box 1703
111 87 Stockholm

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

(dnr 410 12989-17/5481 och 410 13041-17/5912)

ÖVERKLAGAT BESLUT

Skatteverkets beslut 2016-12-20

SAKEN

Inkomstbeskattning beskattningsår 2014
Ersättning för ombudskostnader

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och upphäver det överklagade beslutet.

Förvaltningsrätten beviljar ersättning för ombudskostnader med 42 200 kr inklusive mervärdesskatt.

Dok.Id 937136

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag–fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Skatteverket beslutade efter utredning att höja Mattias Erikssons inkomst av tjänst med 7 773 904 kr och minska inkomst av kapital med 5 413 741 kr.

Som skäl för beslutet anförde Skatteverket i huvudsak följande. Mattias Eriksson har i deklarationen som inkomst av kapital redovisat inkomst vid försäljning i december 2014 av 1 660 st. aktier i L & R Intressenter AB.

Enligt Skatteverket ska emellertid rätteligen, som inkomst av tjänst, även redovisas intäkt hänförlig till ett utnyttjande under 2014 av tidigare förvärvad rätt att förvärva 2000 aktier i L & R Intressenter AB från arbetsgivaren KFI Kapital AB. Detta eftersom optionerna har likheter med personaloptioner och utnyttjandet av sådan option att förvärva de 2000 aktierna utgör en skattepliktig förmån erhållen från arbetsgivaren, på grund av villkoren om återköpsrätt för arbetsgivaren i underliggande optionsavtal. Alternativt ska förvärvet beskattas på samma sätt och vid samma tidpunkt, p.g.a. den betydande kopplingen till anställningen eftersom köp av aktier skett till förmånligt pris.

Eftersom de sålda aktierna genom förmånsbeskattningen erhåller ett högre omkostnadsbelopp än vad som tidigare deklarerats, ska i konsekvens med detta den deklarerade inkomsten av kapital sättas ned.

För den fullständiga motiveringen, se bilaga 1 till denna dom.

YRKANDEN M. M.

Mattias Eriksson yrkar att Skatteverkets beslut upphävs och att taxeringen fastställs enligt avlämnad deklaration. Vidare ansöker han om att ersättning

för ombudskostnader medges med 90 000 kr, för 16 timmars arbete med genomsnittligt timarvode om 4 500 kr.

Skatteverket vidhåller sitt tidigare beslut i skattefrågan. I frågan om ersättning för ombudskostnader anser verket att skälig ersättning kan beviljas oavsett utgång eftersom rättsläget är oklart och vitsordar totalt 100 000 kr inklusive mervärdesskatt som skälig ersättning för de tre parternas kostnader (detta mål samt mål nr 11075-17 och 10378-17).

Muntlig förhandling har hållits i målet den 15 februari 2018, tillsammans med bl.a. mål 10378-17 rörande KFI Kapital AB. Vad parterna närmare anfört i målet till stöd för sina respektive ställningstagande framgår av det följande, där även förvaltningsrättens bedömning anges i förekommande fall.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Skattefrågan

Frågorna i målet, bevisbördan och bevisnivån

Skattefrågan i målet är om Mattias Erikssons förvärv av aktier ska beskattas som inkomst tjänst eller sådan beskattning inte ska ske. Oavsett bedömningen av nyssnämnda ska vidare frågan om ersättning för ombudskostnader i förvaltningsrätten prövas.

Målet innehåller både rättsfrågor och bevisfrågor. En huvudprincip vid inkomstbeskattningen är att den primära bevisbördan ligger på Skatteverket i fråga om intäkter och på den skattskyldige beträffande avdrag. I förevarande fall är processformen den ordinarie och det ankommer således i första hand på Skatteverket att göra sannolikt att omständigheterna rörande

aktuellt förvärv av aktier är sådana att de enligt gällande rätt ska beskattas som inkomst av tjänst.

Parterna

Mattias Eriksson anför som grunder i huvudsak följande. Förvärvet av aktier i L & R Intressenter AB (bolaget) skedde med stöd av köpoptioner, vilka ställts ut av KFI Kapital AB och som förvärvades mot marknads-mässig ersättning år 2010. Den övergripande frågan är om optionerna utgjorde värdepapper som skattemässigt ska anses förvärvade 2010 eller inte.

Köpoptionerna utgör på följande skäl värdepapper redan från förvärvet av dessa under 2010 och fram till utnyttjandet år 2014:

- Köpoptionerna manifesterades i en fysisk handling och optionerna gav innehavaren en rätt att (i) till ett bestämt pris och (ii) under en bestämd tidperiod (iii) förvärva ett bestämt antal aktier – varför köpoptionerna utgår optioner enligt definitionen i 44 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL.
- Han betalade en premie för optionerna beräknad enligt Black & Scholes standardiserade optionsvärderingsmodell, vilken är den som vanligen används för sådan värdering.
- Optionerna kunde utnyttjas för förvärv av aktier direkt efter förvärvet och under fem år, eftersom optionsavtalet inte innehöll några begränsningar (kvalifikationstid) när det gällde möjligheten att utnyttja optionerna, med en ovillkorlig rätt till leverans.
- Optionerna var överlåtbara direkt efter förvärvet, eftersom optionsavtalet inte innehöll några begränsningar (kvalifikationstid) när det gällde möjligheten att sälja optionerna.
- Det fanns visserligen en skyldighet att hembjuda optionerna till utfärdaren om han lämnade sin anställning men det förelåg enligt optionsavtalet inga förfogandeinskränkningar som begränsade hans möjlighet att oavsett köpare eller tidpunkt för försäljningen tillgodogöra sig det fulla marknadsvärdet av optionerna.

Om han hade avslutat sin anställning utan att ha utnyttjat köptionerna hade KFI Kapital AB en möjlighet att förvärva köptionerna efter hembud från honom. Det förelåg dock ingen skyldighet för KFI kapital att förvärva köptionerna.

De kammarrättsavgöranden som Skatteverket hänvisar till avser samtliga syntetiska optioner utgivna av Catella-koncernen. Sådana optioner är konstruerade som bonusavtal vilket endast ger rätt till kontanter. Till skillnad från köp- och teckningsoptioner kan syntetiska optioner aldrig ge rätt att teckna eller förvärva några aktier. Det framgår även i övrigt av de åberopade avgörandena att Catella-målen avsåg mycket speciella omständigheter som här inte föreligger.

Mattias Eriksson anser att en jämförelse med praxis avseende köptioner och teckningsrätter kopplat till aktier är mer relevant. Sådana är värdepapper som berättigar innehavaren att förvärva eller teckna aktier och här finns en robust praxis från prejudikatinstansen.

Mattias Eriksson framhåller att Skatteverket tidigare och med anledning av bl.a. avgörandena RÅ 2009 ref. 86 och RÅ 2009 not. 206 har valt att återkalla överklagande i processer rörande tjänstebeskattningskopplat till incitamentsprogram för anställda inom ComHem-koncernen.

Som framgår av nedan redovisade jämförelse mellan optionerna inom ComHem-koncernen och aktuella optioner uppfyller sistnämnda mer än väl de krav som ställs för att skattemässigt utgöra ett kapitalbeskattat värdepapper.

Köptionerna i Comhem som av både Skatteverket och domstol godtagits som kapitalbeskattade värdepapper	Nu aktuella Köptioner
Kunde utnyttjas från första dagen för förvärv av aktier i ComHem, dvs. det förelåg inte någon kvalifikationstid	Kunde utnyttjas från första dagen för förvärv av aktier i L&R Intressenter AB, dvs. det förelåg inte någon kvalifikationstid
Omedelbart fritt överlåtbara, hembudsskyldighet och förköpsrätt	Omedelbart fritt överlåtbara, hembudsskyldighet och förköpsrätt
Vid en överlåtelse var köparen tvungen att ingå optionsavtalet	Vid en överlåtelse var köparen tvungen att ingå optionsavtalet
Hembudsskyldighet vid avslutad anställning mot substansvärdet om innehavaren exempelvis sade upp sig själv	Hembudsskyldighet vid avslutad anställning mot marknadsvärdet
Pantsatta för fullgörande av avtalet	Ej pantsatta för fullgörande av avtalet

Aktuellt optionsavtal är upprättat av Advokatfirman Vinge och villkoren är anpassade till rättsläget efter HFD-avgörandena 2009 och Skatteverkets därefter gjorda återkallande av bl.a. överklagandena i ComHem-ärendena. Därefter har det vare sig tillkommit någon ny relevant praxis eller lagändring. Skatteverkets agerande är här en helomvändning.

Mattias Eriksson åberopar ett inte överklagat förhandsbesked från Skatterättsnämnden (SRN) 1998 om köptioner (Rättsfallsprotokoll 29/98) till stöd för att förekomsten av en hembudsklausul, i fall när den anställde har möjlighet att realisera den tillgång som rättigheten representerar till gällande marknadspris, i sig inte innebär att rättigheten inte kan anses utgöra ett värdepapper.

Mattias Eriksson åberopar även ordalydelser från Betänkandet SOU 2016:23 om beskattning av incitamentsprogram (s. 126 och 326), till stöd för att en jämförelse med teckningsoptioner är relevant respektive att hembudsvillkor med rätt till marknadspris vid försäljning medför att köptioner anses vara

värdepapper. Vidare Högsta förvaltningsdomstolens (HFD) avgörande RÅ 2010 not. 129 och ett inte överklagat förhandsbesked från SRN 2015 (dnr 93-14/D) rörande teckningsoptioner och aktier, till stöd för att hembudsskyldighet m.m. inte alltid medför att en förmån uppkommer. Kopplingen till anställningen måste enligt Mattias Eriksson följaktligen bedömas som väsentligt svagare avseende de aktuella köptionerna.

Mattias Eriksson delar inte Skatteverkets uppfattning att den avgörande skillnaden är enligt vilken lag respektive instrument ges ut. Eftersom köptioner avser aktier som redan är utgivna saknas anledning att reglera instrumentet enligt aktiebolagslagen (2005:551), ABL. De aktuella villkoren är jämförbara med villkor som har accepterats av prejudikatinstansen för teckningsoptioner. I det aktuella fallet har alltså inte den avtalsfrihet Skatteverket hänvisar till vad gäller köptioner medfört att villkoren överskrider vad som är möjligt att avtala om avseende teckningsoptioner. Från den enskildes perspektiv hade det inte heller medfört någon ekonomisk skillnad mellan om klaganden hade innehaft teckningsoptioner eller köptioner. Den skattemässiga distinktion som Skatteverket här gör står följaktligen inte i proportion till den faktiska skillnaden mellan teckningsoptioner och köptioner.

Aktuella köptioner har färre inskränkningar än vad som normalt gäller för teckningsoptioner enligt ABL som innehas av anställda. Aktuella optioner är således inom ramen för de villkor som normalt avtalas för teckningsoptioner och andra ABL-instrument.

Skatteverket anför som grunder i huvudsak följande. I första hand anser verket att optionerna är att jämställa med personaloptioner och beskattning ska därför ske enligt 10 kap. 11 § andra stycket IL, dvs. när optionerna utnyttjades för aktieköp. I andra hand anser Skatteverket att en beskattning uppstår och ska ske enligt den s.k. värdepappersregeln i första stycket

samma lagrum när aktierna köps till underpris, eftersom möjligheten att förvärva aktierna har uppstått på grund av anställningen.

Skatteverket anser att en viktig omständighet är om optionerna utfärdats enligt ABL:s regelverk eller inte. Praxis ger enligt Skatteverket stöd för att aktier samt även andra instrument utgivna enligt ABL:s regler har sådan stark karaktär av värdepapper att den inte förtas av förfogandeinskränkningar.

Optioner utanför ABL:s regelverk, exempelvis köptioner och syntetiska optioner, kan utformas fritt. Villkoren i optionsavtalet avgör om dessa är värdepapper eller inte. I SOU 2016:23 går praxis igenom, uppdelat på instrument utfärdade enligt ABL:s regelverk eller inte.

Enligt SOU 2016:23 anses rättsläget vad gäller andra instrument än de som utfärdats enligt ABL:s regelverk som svårbedömt. De avgöranden som finns talar för att det för icke ABL-instrument inte kan vara fråga om ett förvärvat värdepapper så länge det finns ett krav på fortsatt anställning för att den anställda ska kunna tillgodogöra sig dess värde.

Enligt Skatteverkets uppfattning finns det i uttalanden i SOU 2016:23 och kammarrättspraxis som inte motsägs av HFD:s praxis på området, stöd för att hembudsklausuler kopplade till optioner utanför ABL:s regelverk medför att sådana optioner inte utgör värdepapper. Genomgången av praxis talar för att instrument som inte utfärdats enligt regelverket och som innehåller krav på fortsatt anställning för att tillgodogöra sig värdet inte utgör värdepapper.

Aktuella optioner har inte utgivits enligt ABL:s regelverk och villkoren om hembudskyldighet vid avslutad anställning ger en betydande koppling till anställningen innebärande att de inte utgör värdepapper. Det är vidare arbetsgivaren som avgör om hembudet ska utnyttjas eller inte.

Skatteverket anser att aktuell klausul om optionsutfärdarens hembuds rätt vid optionsinnehavarens avslutade anställning ger dessa optioner en så betydande koppling till optionsinnehavarens anställning av optionen förlorar sin karaktär av värdepapper. Eftersom optionerna här är kopplade till innehavarens anställning anser Skatteverket att optionsutfallet ska beskattas som inkomst av tjänst och utgöra underlag för arbetsgivaravgifter.

Skatteverket anser att köpoptionen har likhet med personaloption på grund av klausulen om hembud vid avslut av anställning, vilket innebär att beskattningstidpunkten uppstår när optionen utnyttjas.

Om optionsavtalen på grund av de omständigheter som skiljer dessa gentemot mer traditionella personaloptionsavtal, t.ex. att en premie har betalats och att endast tre anställda är berörda, inte anses falla under personaloptionsregeln så utgör optionerna ändå inte värdepapper. Beskattningstidpunkten uppstår på grund av den betydande kopplingen till anställningen i så fall och enligt värdepappersregeln, när köp av aktier sker till förmånligt pris.

Vare sig förhandsbeskedet från 1998 eller RÅ 2010 not. 129 är applicerbara eftersom de inte gäller samma hembudsvillkor som här. Vad gäller de tidigare återkallandena i ComHem-ärendena skedde detta i ljuset av dåvarande synsätt, som inte tog hänsyn till om optionerna utfärdats enligt aktiebolagslagens regelverk eller inte.

Rättslig reglering

Av den s.k. *värdepappersregeln* i 10 kap. 11 § första stycket IL samt kapitlets ändamål (rubrik) framgår att om den skattskyldige på grund av sin tjänst förvärvar värdepapper på förmånliga villkor, ska förmånen tas upp som intäkt av tjänst det beskattningsår då förvärvat sker.

Av den s.k. *personaloptionsregeln* i 10 kap. 11 § andra stycket IL samt kapitlets ändamål framgår att om det som förvärvas inte är ett värdepapper utan innebär en rätt att i framtiden förvärva värdepapper till ett i förväg bestämt pris eller i övrigt på förmånliga villkor, ska förmånen tas upp som intäkt av tjänst det beskattningsår då rätten utnyttjas eller överläts.

Om det som förvärvats på förmånliga villkor vare sig utgör ett värdepapper enligt värdepappersregeln eller en personaloption enligt personaloptionsregeln, gäller normalt huvudreglerna i 11 kap. 1 § och 10 kap. 8 § IL. Av dessa bestämmelser samt kapitlens ändamål framgår att sådana inkomster ska tas upp som intäkt av tjänst under det beskattningsår då de kan disponeras eller på något annat sätt kommer den skattskyldige till del.

Utredningen i målet

Omständigheterna i målet rörande avtal samt förvärv respektive utnyttjande av aktuella optioner är ostridiga. I utredningen återfinns det aktuella optionsavtalet. Innehållet i avtalet är i princip ostridigt men parterna har motstående uppfattningar i frågan huruvida de villkor om främst hembudsskyldighet som finns i avtalet medför att aktuella optioner skatterättsligt utgör värdepapper eller inte.

Förvaltningsrättens bedömning

Som parterna utformat sin talan utgör frågan i målet om aktuella optioner skatterättsligt är att betrakta som värdepapper eller inte.

Någon närmare definition av begreppet värdepapper finns inte i vare sig den skatterättsliga eller den civilrättsliga lagstiftningen. I skattelagstiftningen används dock begreppet som ett samlingsnamn för bland annat aktier,

köptioner, teckningsoptioner, fordringsrätter och andra liknande instrument.

I förarbetena till lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument anges en civilrättslig definition. Där anges att med begreppet värdepapper avses en handling som tillförsäkrar innehavaren en viss rättighet som vanligen kan omvandlas i pengar (prop. 1990/91:142 s. 85). Typiskt sett kännetecknas ett värdepapper av en ovillkorlig rätt till betalning eller leverans och att det kan överlåtas till marknadsvärdet. I den ovillkorliga rätten till betalning eller leverans ligger bl.a. att utfallet inte får vara beroende av innehavarens anställning i visst bolag (jfr RÅ 1994 not. 41, RÅ 1997 ref. 71 och RÅ 2007 not. 177).

Rättsutvecklingen på området kan sägas ha drivits på av utvecklingen på området incitaments-/optionsprogram kopplade till strävan att behålla och belöna vissa eller flertalet anställda på ett företag. Gällande skatterätt har förenklat uttryckt arbetats fram genom olika förhandsbesked från SRN, vissa inte överklagade, i kombination med lagstiftningsåtgärder bl.a. när rättsutvecklingen ansetts utvecklats i fel riktning.

Sedan lång tid tillbaka beskattas en anställd för förmåner och förvärv till underpris från arbetsgivaren, upp till nivån marknadspriset av förmånen/det förvärvade. Den här relevanta särskilda lagstiftningen på aktuellt område har sitt ursprung i den s.k. Skåne-Gripen domen, RÅ 1986 ref. 36, rörande en anställds förvärv till underpris av konvertibla skuldebrev med vissa förfogandeinskränkningar. HFD ansåg i avgörandet att beskattning skulle ske först när inskränkningarna upphörde. Som ett resultat av domen infördes värdepappersregeln, vilken numera finns i 10 kap. 11 § första stycket IL.

Av de ursprungliga förarbetena till värdepappersregeln (prop. 1989/90:50 s. 72 ff.) framgår att regeln syftar till att förmånliga förvärv av värdepapper

från arbetsgivaren ska beskattas redan vid förvärvet, även om värdepappret förenats med villkor som innebär inskränkningar i förfoganderätten.

För klarhets skull ska det understrykas att för det fall förvärv av värdepapper sker mot en marknadsmässig ersättning uppkommer det ingen beskattning vid förvärvstidpunkten. Vid en senare avyttring av på sådant sätt förvärvat värdepapper beskattas detta i inkomstlaget kapital, enligt bestämmelserna om kapitalvinster och kapitalförluster i 44 kap. IL.

I takt med utvecklingen på området och ökad förekomst av bland annat optionsprogram riktade mot anställda infördes personaloptionsregeln, vilken numera finns i 10 kap. 11 § andra stycket IL.

Av de ursprungliga förarbetena till personaloptionsregeln (prop. 1997/98:133 s. 24 f.) synes framgå att gränsdragningen mellan värdepapper och personaloptioner utgår från den bedömning HFD gjorde i rättsfallen RÅ 1994 not. 41 och RÅ 1994 not. 733. Av dessa avgöranden framgår att inskränkningar i innehavarnas förfoganderätt över optioner som anställda erhållit från ett koncernbolag, vilka optioner bland annat inte fick överlåtas och kunde utnyttjas för förvärv av aktier i det andra koncernbolaget först efter tre år, medförde att dessa inte ansågs utgöra vare sig värdepapper (eller finansiellt instrument), varken före eller efter avtalad kvalifikationstid.

Parterna synes i målet vara överens om att optioner vilka är utgivna enligt ABL:s regler har sådan stark karaktär av värdepapper att den statusen normalt inte förtas av förfogandeinskränkningar.

Mattias Eriksson hävdar sammanfattningsvis följande. De av Skatteverket åberopade avgörandena från kammarrätten avser syntetiska optioner samt innehöll speciella omständigheter och är därför inte relevanta. Relevant är i stället praxis från HFD respektive kammarrätt vad gäller tecknings- och

köptioner samt vissa förhandsbesked, där tecknings- och köptioner trots vissa förfogandeinskränkningar likväl ansetts utgöra värdepapper. Villkoren för aktuella optioner har utformats efter och går inte utöver vad som godtagits i praxis. Villkoren saknade helt kvalifikationstid före utnyttjandet och han kunde under innehavstiden oavsett köpare avyttra optionerna till det fulla marknadsvärdet, även om utfärdaren hade en hembuds rätt om han lämnade anställningen.

Skatteverket hävdar sammanfattningsvis följande. För bedömningen av om aktuella optioner utgör värdepapper eller inte är det av stor betydelse att dessa inte är utgivna enligt ABL:s regler. Det finns enligt verket uttalanden i SOU 2016:23 och kammarrättspraxis som inte motsägs av HFD:s praxis på området, stöd för att hembudsklausuler med krav på fortsatt anställning för att tillgodogöra sig värdet kopplade till optioner utanför ABL:s regelverk medför att sådana optioner inte utgör värdepapper. Skatteverket anser att eftersom aktuella optioner inte givits ut enligt ABL:s regelverk och har villkoren om hembudskyldighet vid avslutad anställning som arbetsgivaren råder över att det finns en sådan betydande koppling till anställningen som innebär att optionerna inte utgör värdepapper.

Förvaltningsrätten anser att gällande rätt kan sammanfattas enligt följande.

Rättsläget i frågan om en option som medför rätt att förvärva redan existerande aktier ("köption") men har vissa förfogandeinskränkningar utgör ett värdepapper i nu aktuellt sammanhang är något oklar. Även om det går att dra vissa slutsatser av praxis rörande teckningsoptioner framstår det som att sådana optioners koppling till ABL:s regelverk medför att långtgående förfogandeinskränkningar, även vad gäller ersättningsnivån vid utfärdarens återköp, har accepterats utan att teckningsoptioner förlorar karaktären av värdepapper (jfr RÅ 2010 not. 129, förhandsbesked 2015-01-29, Dnr 93/14D och förhandbesked 1998-06-18). Det finns visserligen

förhandbesked från SRN där köpoptioner med olika förfogandeinskränkningar har ansetts utgöra värdepapper (1998-09-18 och 2005-06-22) men inget avgörande från HFD.

Förvaltningsrätten anser att utgångspunkten är att om en köpoption innebär en rättighet, som representerar ett ekonomiskt värde för innehavaren och optionen typiskt sett lämpar sig för omsättning (jfr prop. 1999/2000:2, del 2, s. 519 f. och 528 f.), ska optionen normalt bedömas som ett värdepapper. Om det däremot finns omfattande villkor i form av förfogandeinskränkningar knutna till rättigheten kan optionen förlora karaktären som värdepapper.

Enligt förvaltningsrättens bedömning och såvitt här är relevant kan villkor som medför att option endast får utnyttjas vid fortsatt anställning visserligen medföra att optionen förlorar sin karaktär av värdepapper. För det fall marknadsvärdet vid avyttringstillfället alltid kan erhållas, vid en frivillig eller tvingande avyttring option med sådant villkor, medför emellertid sådant villkor inte att optionen förlorar sin karaktär av värdepapper. Villkor som medför att innehavaren vid frivillig avyttring alltid måste erbjuda utfärdaren förköpsrätt innebär inte heller att optionen förlorar sin karaktär av värdepapper, om det finns villkor som medför att utfärdaren måste betala marknadsvärdet vid förvärvstillfället. Vare sig omständigheten att beslutanderätten för förvärv eller inte ligger hos utfärdaren/arbetsgivaren eller att optionen måste avyttras om anställningen avslutas medför, om marknadsvärdet vid avyttringstillfället alltid kan erhållas, normalt någon annan bedömning (jfr SRN:s förhandsbesked 1998-09-18 och 2005-06-22).

Förvaltningsrätten konstaterar att aktuella optionerna förvärvats enligt ett avtal med vissa villkor. Det är ostridigt i målet att villkoren bland annat innebär att marknadsvärdet alltid kunde erhållas vid en avyttring, oavsett om det är utfärdaren/arbetsgivaren som utnyttjar sin förköpsrätt eller om

köparen var någon annan. Det saknas således krav på en fortsatt anställning för att optionsinnehavaren ska kunna tillgodogöra sig optionens fulla marknadsvärde.

Förvaltningsrätten finner mot bakgrund av det som tidigare anförts att de villkor som fanns för optionerna inte kan anses medföra att dessa förlorar sin karaktär av värdepapper. Vare sig de av Skatteverket åberopade avgörandena från kammarrätten eller vad verket anfört i övrigt medför någon annan bedömning. Någon beskattning i inkomstslaget tjänst när optionerna utnyttjades för förvärv av aktier ska således inte ske med följd av att någon ökning av omkostnadsbeloppet vid den senare avyttringen av aktierna i inkomstslaget kapital inte heller ska ske. Beskattningen ska därmed fastställas enligt deklarationen.

Överklagandet i sak ska därför bifallas.

Ersättning för ombudskostnader

Ersättning för kostnader regleras i 43 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Enligt 1 § ska en skattskyldig som har haft kostnader för ombud eller biträde, utredning eller annat som skäligen behövts för att ta tillvara sin rätt efter ansökan beviljas ersättning för kostnaderna om denne helt eller delvis har vunnit bifall till sina yrkanden, om ärendet avser en fråga som är av betydelse för rättstillämpningen eller om det finns synnerliga skäl för ersättning.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Förvaltningsrätten har ovan bifallit överklagandet i skattefrågan. På grund härav och eftersom denna fråga får anses vara av betydelse för rättstillämpningen ska ersättning beviljas för skäligen kostnader.

Skälighetskravet får anses ta sikte på såväl att den åtgärd som har föranlett kostnaden ska vara motiverad som att kostnaden för åtgärden i sig ska vara rimlig. Vad som utgör skäliga kostnader får enligt förvaltningsrättens mening främst bedömas med utgångspunkt dels i målets svårighetsgrad och omfattning, dels i den omsorg och den tid som ombudet lagt ned.

I de tre här aktuella mål som hör samman uppgår ersättningsanspråken till totalt 288 000 kr exklusive mervärdesskatt (360 000 kr inklusive mervärdesskatt), för totalt 64 timmars arbete med genomsnittligt timarvode om 4 500 kr.

Processerna har i princip enbart behandlat frågan om de aktuella optionerna utgör värdepapper eller inte och där rättsläget med hänsyn till omständigheterna inte framstår som klart. Ombudet har varit detsamma i alla tre mål varför rättsutredningar, inlagor samt kontakter med Förvaltningsrätten m.m. således i stor utsträckning har kunnat samordnas. Inlagorna i förvaltningsrätten innehåller vidare inte så mycket nytt utöver vad som tidigare framförts under handläggning av ärendena hos Skatteverket. I förvaltningsrätten har kostnader för förhandlingen tillkommit men inte heller vid denna har så mycket nytt tillkommit.

Förvaltningsrätten finner att det med hänsyn till skattefrågans svårhetsgrad funnits skäl för klagandena att anlita ombud för att ta tillvara sin rätt och att det därför saknas skäl att ifrågasätta yrkandets genomsnittliga timarvode.

Även om den aktuella frågan är svår anser förvaltningsrätten med hänsyn till det tidigare att samtliga nedlagda kostnaderna inte kan anses ha varit skäligen motiverade för att ta till vara klagandenas rätt i förvaltningsrätten.

Förvaltningsrätten finner därför att ersättning för ca 30 timmars arbete med det angivna timarvode, eller totalt 168 800 kr (avrundat belopp) inklusive mervärdesskatt, framstår som en väl avvägd total ersättning för kostnaderna för samtliga tre mål.

I enlighet med den i praktiken yrkade fördelningen mellan målen ska Mattias Eriksson därför beviljas ersättning med en fjärdedel av totalsumman eller 42 200 kr, inklusive mervärdesskatt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3105 A)

Michael Erliksson
Chefsrådman

Nämndemännen Maria Forsström, Dan Lind och Jens Thulin har också deltagit i avgörandet.

Föredraganden Dag Eckerberg har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga förvaltningsrättens dom/beslut ska Ni skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten. Tala om varför Ni anser att domen/beslutet ska ändras och vilken ändring Ni vill ha. Sänd även med sådant som Ni anser ha betydelse och som Ni inte tidigare gett in.

- För att kammarrätten ska kunna ta upp Er överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. För offentlig part räknas dock tvåmånaderstiden från den dag då domen/beslutet meddelades. (Angående beräkningen av tiden för överklagande, se nedan.)
- Tala om vilken dom eller vilket beslut Ni överklagar genom att anteckna förvaltningsrättens namn och målnummer.
- Uppge personnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till Er arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där Ni kan nås för delgivning. Har Ni redan tidigare lämnat dessa uppgifter i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver Ni inte uppges igen.
- Om Ni anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.
- Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av förvaltningsrättens dom/beslut.

Om Er motpart överklagar förvaltningsrättens dom/beslut får Ni överklaga domen/beslutet även om Er egen tid för överklagande har gått ut. I så fall måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre månader** från den dag då förvaltningsrättens dom/beslut meddelades. För offentlig part räknas dock tremånaderstiden från den dag då motparten fick del av domen/beslutet. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller av någon annan anledning, förfaller också det senare.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av domen/beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens dom/beslut t.ex. den 30 juni måste besvärshandlingen ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av domen/beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper besvärstiden ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av domen/beslutet t.ex. den 31 juli måste besvärshandlingen ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Om en part har överklagat beslutet får även motparten ge in ett överklagande, trots att den gällande tiden för överklagande gått ut. Ett sådant (anslutnings-) överklagande ska ges in inom en månad räknat från utgången av den tidigare överklagandetiden. Ett anslutningsöverklagande förfaller om det första överklagandet återkallas eller av annan anledning förfaller. Även när det gäller anslutningsöverklagande krävs prövningstillstånd.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.